

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2012. január 24.*

„Szociálpolitika — 2003/88/EK irányelv — 7. cikk — A fizetett éves rendes szabadsághoz való jog —
A jog keletkezésének a nemzeti szabályozás által előírt feltétele — A munkavállaló távolléte —
A szabadsághoz való jognak a távollét jellegétől függő időtartama — A 2003/88 irányelvvel ellentétes
nemzeti szabályozás — A nemzeti bíróság szerepe”

A C-282/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour de cassation (Franciaország) a Bírósághoz 2010. június 7-én érkezett, 2010. június 2-i határozatával terjesztett elő az előtte

Maribel Dominguez

és

a **Centre informatique du Centre Ouest Atlantique,**

a **Préfet de la région Centre**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts és U. Lohmus tanácselnökök,
A. Rosas, E. Levits (előadó), A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen, T. von Danwitz és A. Arabadjiev bírák,

főtanácsnok: V. Trstenjak,

hivatalvezető: R. Šereš tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2011. május 17-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- M. Dominguez képviseletében H. Masse-Dessen és V. Lokiec ügyvédek,
- a Centre informatique du Centre Ouest Atlantique képviseletében D. Célice ügyvéd,
- a francia kormány képviseletében G. de Bergues, valamint A. Czubinski és N. Rouam, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: francia.

- a dán kormány képviselőjében S. Juul Jørgensen, meghatalmazotti minőségben,
 - a holland kormány képviselőjében C. Wissels és M. Noort, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében M. van Beek és M. Van Hoof, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2011. szeptember 8-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 299., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 381. o.) 7. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az M. Dominguez és munkáltatója, a Centre informatique du Centre Ouest Atlantique (a továbbiakban: CICOA) között folyamatban lévő, M. Dominguez azon kérelmével kapcsolatos jogvita keretében terjesztették elő, hogy biztosítsák számára a munkavégzési kötelezettség alól baleset következtében előírt felmentés folytán a 2005 novembere és 2007 januárja közötti időszakban igénybe nem vett fizetett éves szabadságot, másodlagosan pedig fizessenek neki ellentételezést.

Jogi háttér

Az uniós szabályozás

- 3 A 2003/88 irányelv 1. cikke így rendelkezik:

„Az irányelv célja és hatálya

(1) Ez az irányelv a minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeket állapítja meg a munkaidő megszervezése tekintetében.

(2) Ezt az irányelvet kell alkalmazni:

a) [...] az éves szabadság minimális időtartama [...] esetében [...]

[...]”

- 4 Ezen irányelv 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Éves szabadság

(1) A tagállamok meg hozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy minden munkavállalót legalább négy hét [helyesen: négy hét fizetett] éves szabadság illessen meg a nemzeti jogszabályok és/vagy gyakorlat által megállapított ilyen szabadságra való jogosultság és a szabadság biztosítása [helyesen: és ennek megadása] feltételeinek megfelelően.

(2) Az éves szabadság minimális időtartama nem helyettesíthető annak fejében nyújtott juttatással, a munkaviszony megszűnésének esetét kivéve.”

- 5 Ezen irányelv 15. cikke szerint:

„Kedvezőbb rendelkezések

Ez az irányelv nem sérti a tagállamoknak azt a jogát, hogy olyan törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket alkalmazzanak vagy vezessenek be, amelyek a munkavállalók biztonságának és egészségének védelme szempontjából kedvezőbbek, vagy hogy megkönnyítsék vagy engedélyezzék olyan kollektív szerződések vagy a szociális partnerek által kötött olyan megállapodások alkalmazását, amelyek a munkavállalók biztonságának és egészségének védelme szempontjából kedvezőbbek.”

- 6 A 2003/88 irányelv 17. cikke előírja, hogy a tagállamok eltérhetnek ezen irányelv bizonyos rendelkezéseitől. Az irányelv 7. cikke vonatkozásában semmilyen eltérés nem megengedett.

A nemzeti szabályozás

- 7 A Code du travail (a munka törvénykönyve) L. 223-2. cikkének első bekezdése így rendelkezik:

„Az a munkavállaló, aki igazolja, hogy a tárgyév során ugyanazon munkáltatónál legalább egy hónap tényleges munkavégzéssel töltött időnek megfelelő időtartamban foglalkoztatták, meghatározott mértékű szabadságra jogosult, melynek időtartama minden munkával töltött hónap után két és fél munkanap, azzal, hogy az igénybe vehető szabadság teljes időtartama nem haladhatja meg a harminc munkanapot.”

- 8 Az említett Code du travail L. 223-4. cikke szerint:

„A szabadság időtartamának meghatározása szempontjából egy tényleges munkavégzéssel töltött hónapnak minősül a négy hétnek vagy huszonnégy munkanapnak megfelelő időtartam. Tényleges munkavégzéssel töltött időtartamnak minősül a fizetett szabadság időtartama, a [...] kompenzáló pihenőidő, [...] a szülő nők részére előírt pihenőidő, a munkaidő csökkentése jogcímén megszerzett pihenőnapok, és az a legfeljebb egy éves megszakítatlan időtartam, amelynek során munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következtében a munkaszerződés hatályát felfüggesztik [...]”

- 9 A társadalombiztosítási szervezetek munkavállalóira vonatkozó nemzeti kollektív munkaszerződés mellékletét képező típusszabályzat XIV. cikke a negyedik bekezdésében előírja:

„Az éves szabadsághoz való jogosultság nem áll fenn abban az évben, amelyben betegségek, illetve hosszan tartó betegség miatti hiányzás következtében a munkavégzés tizenkét egymást követő hónapon át vagy azt meghaladó időtartamban szünetel; [...] az éves szabadsághoz való jogosultság a munkába való visszatérés napján éled fel, azzal, hogy a szabadság időtartamát azon tényleges munkavégzés arányában kell meghatározni, amelynek alapján az éves szabadság igénybevételére még nem került sor.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 M. Dominguez, aki 1987 óta a CICOA munkavállalója, a társadalombiztosítási szervezetek munkavállalóira vonatkozó nemzeti kollektív munkaszerződés hatálya alá tartozik. Miután úti balesetet szenvedett a lakóhelye és a munkahelye között, a 2005. november 3-ától 2007. január 7-éig terjedő időszakban fel volt mentve a munkavégzés alól.
- 11 M. Dominguez a juridiction prud'homale-hoz (a limoges-i munkaügyi bíróság), majd a cour d'appel de Limoges-hoz (a limoges-i fellebbviteli bíróság) fordult, és a fenti időszakra járó 22,5 nap fizetett szabadság biztosítását, másodlagosan pedig ellentételezés megfizetését kérte.

- 12 Mivel az említett bíróságok elutasították M. Dominguez kérelmeit, e munkavállaló felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Azt állítja, hogy az úti baleset olyan üzemi balesetnek minősül, amelyre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint az utóbbira. Ezért azt az időtartamot, amelynek során a munkaszerződését úti baleset következtében felfüggesztették, a Code du travail L. 223-4. cikke szerint a fizetett szabadság számítása szempontjából tényleges munkavégzéssel töltött időnek kell tekinteni.
- 13 Figyelembe véve a Bíróságnak a 2003/88 irányelv 7. cikkével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát, a Cour de cassation kétségeit fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a releváns nemzeti rendelkezések összeegyeztethetők-e az említett cikkel.
- 14 E körülmények között a Cour de cassation felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a 2003/88[...] irányelv 7. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétesek azok a nemzeti rendelkezések vagy gyakorlatok, amelyek előírják, hogy a fizetett éves szabadsághoz való jog feltétele legalább tíz nap (vagy egy hónap) tényleges munkavégzéssel töltött idő a referencia-időszak alatt?
- 2) A fenti kérdésre adott igenlő válasz esetén a 2003/88[...] irányelv 7. cikke, amely külön kötelezettséget ró a munkáltatóra azzal, hogy fizetett szabadsághoz való jogot biztosít az egészségügyi okból egy évig vagy azt meghaladó ideig távol lévő munkavállalónak, arra kötelezi-e a magánszemélyek közötti jogvitában eljáró nemzeti bíróságot, hogy figyelmen kívül hagyja az ezzel ellentétes azon nemzeti rendelkezést, amely a fizetett éves szabadsághoz való jog keletkezésének feltételeként ebben az esetben a referenciaév alatt legalább tíz nap tényleges munkavégzéssel töltött időtartamot ír elő?
- 3) Amennyiben a 2003/88[...] irányelv 7. cikke nem tesz különbséget a referencia-időszak során távol lévő munkavállalók között aszerint, hogy távollétük oka munkahelyi baleset, foglalkozási megbetegedés, úti baleset, vagy nem foglalkozási megbetegedés, a munkavállalók e jogszabály értelmében bármilyen eredetű, egészségügyi ok miatti távollét esetén azonos időtartamú fizetett szabadságra jogosultak-e, vagy e szöveget úgy kell értelmezni, hogy az nem tiltja, hogy a fizetett szabadság időtartama a munkavállaló távollétének okától függően eltérő lehessen, amennyiben a nemzeti törvény bizonyos feltételek fennállása esetén a fizetett éves szabadság időtartamát [a 2003/88] irányelv által előírt négyhetes minimumnál hosszabb időtartamban állapítja meg?”

Az első kérdésről

- 15 A kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétesek az olyan nemzeti rendelkezések vagy gyakorlatok, amelyek előírják, hogy a fizetett éves szabadsághoz való jog feltétele legalább tíz nap vagy egy hónap tényleges munkavégzéssel töltött idő a referencia-időszakban.
- 16 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a minden munkavállalót megillető, fizetett éves szabadsághoz való jogot az uniós szociális jog különleges fontossággal bíró elvének kell tekinteni, amelytől nem lehet eltérni, és amelynek az illetékes nemzeti hatóságok általi érvényesítése csak a 2003/88 irányelvvel egységes szerkezetbe foglalt, a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 1993. november 23-i 93/104/EK tanácsi irányelvben (HL L 307., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 197. o.) kifejezetten meghatározott korlátok között történhet (lásd a C-173/99. sz. BECTU-ügyben 2001. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-4881. o.] 43. pontját, a C-350/06. és C-520/06. sz., Schultz-Hoff és társai egyesített ügyekben 2009. január 20-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-179. o.] 22. pontját, valamint a C-214/10. sz. KHS-ügyben 2011. november 22-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-11757. o.] 23. pontját).

- 17 Így a 93/104 irányelvet akként kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé, hogy a tagállamok egyoldalúan korlátozzák a minden munkavállalót megillető, fizetett éves szabadsághoz való jogot azáltal, hogy e jog keletkezése kapcsán olyan feltételt alkalmaznak, amely egyes munkavállalókkal szemben kizárja e jogot (a fent hivatkozott BECTU-ügyben hozott ítélet 52. pontja).
- 18 A tagállamok számára kétségtől megengedett, hogy a belső szabályozásuk keretében meghatározzák a fizetett éves szabadsághoz való jog gyakorlási és alkalmazási feltételeit, magát a jog keletkezését azonban nem köthetik semmilyen feltételhez (lásd a fent hivatkozott Schultz-Hoff és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 46. pontját).
- 19 Így a 2003/88 irányelvvel egységes szerkezetbe foglalt 93/104 irányelv előírásainak végrehajtásához szükséges gyakorlási és alkalmazási módok tartalmazhatnak bizonyos eltéréseket a fizetett éves szabadsághoz való jog gyakorlásának feltételeit illetően, de ez az irányelv nem teszi lehetővé a tagállamok számára azt, hogy a minden munkavállaló számára kifejezetten biztosított jognak magát a keletkezését kizárják (a fent hivatkozott BECTU-ügyben hozott ítélet 55. pontja, valamint a fent hivatkozott Schultz-Hoff és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 47. pontja)
- 20 Ezenkívül, mivel a 2003/88 irányelv nem tesz különbséget a referencia-időszak során betegszabadság miatt távol lévő munkavállalók, illetve az említett időszak során ténylegesen munkát végző munkavállalók között (lásd a fent hivatkozott Schultz-Hoff és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 40. pontját), ebből az következik, hogy a megfelelően igazolt betegszabadságon lévő munkavállalók tekintetében az ezen irányelv által valamennyi munkavállaló számára biztosított, fizetett éves szabadsághoz való jogot a tagállamok nem rendelkezhetnek alá azon feltételnek, mely szerint a munkavállalónak az említett tagállam által megállapított referencia-időszak során ténylegesen munkát kellett végeznie (a fent hivatkozott Schultz-Hoff és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 41. pontja).
- 21 Az eddigiekből következik, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétesek az olyan nemzeti rendelkezések vagy gyakorlatok, amelyek előírják, hogy a fizetett éves szabadsághoz való jog feltétele legalább tíz nap vagy egy hónap tényleges munkavégzéssel töltött idő a referencia-időszakban.

A második kérdésről

- 22 A kérdést előterjesztő bíróság a második kérdésével lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy a magánszemélyek közötti jogvitában figyelmen kívül kell hagyni az e 7. cikkel ellentétes olyan nemzeti rendelkezést, amely a fizetett éves szabadsághoz való jog feltételeként tényleges munkavégzéssel töltött minimális időtartamot ír elő a referencia-időszakban.
- 23 Mindjárt az elején meg kell állapítani, hogy az a kérdés, hogy mellőzni kell-e valamely nemzeti rendelkezés alkalmazását amiatt, hogy az ellentétes az uniós joggal, csak akkor merül fel, ha nincs semmilyen lehetőség e rendelkezésnek az uniós joggal összhangban történő értelmezésére.
- 24 Ezzel összefüggésben állandó ítélkezési gyakorlat, hogy a belső jog alkalmazásakor a tagállami bíróságok kötelesek a belső jogot úgy értelmezni, hogy a szóban forgó irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékig figyelembe veszik annak szövegét és célját, következésképpen megfelelni az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdésének. A nemzeti jog uniós joggal összhangban álló értelmezésének e követelménye ugyanis az EUM-Szerződés rendszeréből következik, amennyiben lehetővé teszi a tagállami bíróságoknak, hogy az előttük folyamatban lévő ügyek elbírálása során hatáskörüknek megfelelően biztosítsák az uniós jog teljes érvényesülését (lásd többek között a C-397/01–C-403/01. sz., Pfeiffer és társai egyesített ügyekben 2004. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-8835. o.] 114. pontját; a C-378/07–C-380/07. sz., Angelidaki és társai egyesített

ügyekben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-3071. o.] 197. és 198. pontját, valamint a C-555/07. sz. Küçükdeveci-ügyben 2010. január 19-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-365. o.] 48. pontját).

- 25 Tény, hogy a nemzeti jog uniós joggal összhangban álló értelmezése ezen elvének vannak bizonyos korlátai. Így az általános jogelvek korlátozzák a nemzeti bíróság azon kötelezettségét, hogy a belső jog irányadó szabályainak értelmezésekor és alkalmazásakor figyelembe kell vennie az irányelv tartalmát, továbbá e kötelezettség nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául (lásd a C-268/06. sz. Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-2483. o.] 100. pontját, valamint a fent hivatkozott Angelidaki és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 199. pontját).
- 26 Az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy ilyen korlátokba ütközik. E bíróság szerint a Code du travail L. 223-2. cikkének első bekezdése – amely akként rendelkezik, hogy a fizetett éves szabadsághoz való jog feltétele legalább egy hónap tényleges munkavégzés a referencia-időszakban – nem értelmezhető a 2003/88 irányelv 7. cikkével összhangban.
- 27 Ezzel összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés elve ezenkívül megköveteli, hogy a nemzeti bíróságok hatáskörük keretei között tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a belső jog egészére tekintettel és az általa elfogadott értelmezési módszerek alkalmazásával biztosítsák a szóban forgó irányelv teljes érvényesülését, és annak céljával összhangban álló eredményre jussanak (lásd a C-212/04. sz., Adeneler és társai ügyben 2006. július 4-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-6057. o.] 111. pontját, valamint a fent hivatkozott Angelidaki és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 200. pontját).
- 28 Márpedig az alapügyben a Code du travail L. 223-4. cikke – amely a munkából való távollét bizonyos időszakait úgy tekinti, hogy azok mentesítenek a referencia-időszakban való tényleges munkavégzés követelménye alól – szerves részét képezi a nemzeti bíróságok által figyelembe veendő belső jognak.
- 29 Ha ugyanis a nemzeti bíróság a Code du travail L. 223-4. cikkét akként értelmezné, hogy az úti baleset miatti távollét időszakát a 2003/88 irányelv 7. cikke teljes körű érvényesülésének biztosítása érdekében az üzemi baleset miatti távollét időszakával azonos módon kell megítélni, e bíróság nem ütközne a Code du travail L. 223-2. cikke uniós joggal összhangban álló értelmezésének a jelen ítélet 26. pontjában említett korlátaiba.
- 30 Ezzel összefüggésben hangsúlyozni kell, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikke nem tesz semmilyen különbséget a referencia-időszak során betegszabadság miatt távol lévő munkavállalók, illetve az említett időszak során ténylegesen munkát végző munkavállalók között (lásd a jelen ítélet 20. pontját). Ebből következik, hogy a tagállamok a referencia-időszak során egészségügyi okokból távol lévő munkavállaló fizetett éves szabadsághoz való jogát nem rendelkezhetik alá annak a kötelezettségnek, hogy e munkavállaló ugyanezen időszak során ténylegesen munkát végezzen. Így a 2003/88 irányelv 7. cikke értelmében a valamennyi munkavállalót megillető, legalább négy hét fizetett éves szabadsághoz való jog akkor sem sérülhet, ha e munkavállaló a munkahelyen vagy máshol bekövetkezett baleset következtében, vagy pedig bármilyen természetű vagy eredetű betegség következtében az említett referencia-időszak során betegszabadságon volt.
- 31 Az eddigiekből következően a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a belső jog egészére – különösen a Code du travail L. 223-4. cikkére – tekintettel és a belső jog által elfogadott értelmezési módszerek alkalmazásával, a 2003/88 irányelv teljes érvényesülésének biztosítása és a céljával összhangban álló eredmény elérése érdekében megvizsgálja, hogy kialakíthatja-e a belső jog olyan értelmezését, amely lehetővé teszi, hogy a munkavállaló úti baleset miatti távollétét a Code du travail hivatkozott cikkében említett esetek valamelyikével azonos módon ítélje meg.

- 32 Arra az esetre, ha ilyen értelmezés nem lehetséges, meg kell vizsgálni, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének közvetlen hatálya van-e, adott esetben pedig azt, hogy M. Dominguez az alapügy alpereseivel, különösen a munkáltatójával, vagyis a CICOA-val szemben hivatkozhat-e erre az irányelvre, figyelembe véve ezen alperesek jogállását.
- 33 Ezzel kapcsolatban a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy minden esetben, amikor valamely irányelv rendelkezései tartalmukat tekintve feltétlenek és kellően pontosak, azokra a magánszemélyek a nemzeti bíróságok előtt a tagállammal szemben hivatkozhatnak, ha a tagállam elmulasztotta az irányelv határidőn belüli átültetését a nemzeti jogba, vagy azt helytelenül ültette át (lásd többek között a fent hivatkozott Pfeiffer és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 103. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 34 Márpedig a 2003/88 irányelv 7. cikke eleget tesz e kritériumoknak, mivel a tagállamokkal szemben egyértelműen megfogalmazott és pontosan meghatározott eredménykötelezettséget ír elő, továbbá semmilyen feltételtől nem függ a benne foglalt azon szabály alkalmazása, mely szerint minden munkavállalónak legalább négy hét fizetett éves szabadságot kell biztosítani.
- 35 Még ha a 2003/88 irányelv 7. cikke az általa előírt fizetett éves szabadság igénybevétele és megadása feltételeinek meghatározása kapcsán bizonyos mérlegelési mozgásteret hagy is a tagállamok számára, e körülmény nem érinti az e cikkben előírt kötelezettség egyértelmű és feltétlen jellegét. Ezzel összefüggésben meg kell jegyezni, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikke nem szerepel az említett irányelv azon rendelkezései között, amelyek vonatkozásában a 17. cikk eltérést enged. Megállapítható tehát az a minimális védelem, amelyet a tagállamoknak e 7. cikk értelmében minden esetben biztosítaniuk kell (lásd analógia útján a fent hivatkozott Pfeiffer és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 105. pontját).
- 36 Mivel a 2003/88 irányelv 7. cikkének (1) bekezdése megfelel a közvetlen hatály fennállásához szükséges feltételeknek, a fentiekén kívül meg kell állapítani, hogy az alapügy két alperesének egyike, a CICOA, amely M. Dominguez munkáltatója, a társadalombiztosítás területén működő szervezet.
- 37 Igaz, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint maguk az irányelvek nem keletkeztethetnek magánszemélyekre vonatkozó kötelezettségeket, következésképpen azokra önmagukban nem is lehet magánszemélyekkel szemben hivatkozni (lásd többek között a C-91/92. sz. Faccini Dori-ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-3325. o.] 20. pontját; a C-192/94. sz. El Corte Inglés ügyben 1996. március 7-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-1281. o.] 15. pontját; a fent hivatkozott Pfeiffer és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 108. pontját, valamint a fent hivatkozott Küçükdeveci-ügyben hozott ítélet 46. pontját).
- 38 Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy amikor a jogalanyok nem magánszeméllyel, hanem az állammal szemben hivatkozhatnak valamely irányelvre, akkor ezt attól függetlenül tehetik meg, hogy az állam milyen minőségében – munkáltatóként vagy hatóságként – jár el. Ugyanis mindkét esetben el kell kerülni, hogy az állam előnyt szerezhesen az uniós jog általa történt megsértéséből (lásd többek között a 152/84. sz. Marshall-ügyben 1986. február 26-án hozott ítélet [EBHT 1986., 723. o.] 49. pontját, a C-188/89. sz., Foster és társai ügyben 1990. július 12-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-3313. o.] 17. pontját, valamint a C-343/98. sz., Collino és Chiappero ügyben 2000. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6659. o.] 22. pontját).
- 39 Így azon szervezetek között, amelyekkel szemben valamely irányelv közvetlen hatályú rendelkezéseire hivatkozni lehet, szerepelnek azok a szervezetek, amelyek jogi formájuktól függetlenül, hatóság döntése alapján és ellenőrzése mellett közszolgáltatást nyújtanak, és amelyeknek evégett a magánszemélyek közötti jogviszonyokra jellemzőnél lényegesen több jogosítványuk van (lásd többek között a fent hivatkozott Foster és társai ügyben hozott ítélet 20. pontját, a fent hivatkozott Collino és Chiappero ügyben hozott ítélet 23. pontját, valamint a C-356/05. sz. Farrell-ügyben 2007. április 19-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-3067. o.] 40. pontját).

- 40 A nemzeti bíróság feladata tehát megvizsgálni, hogy a CICOA-val szemben lehet-e hivatkozni a 2003/88 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésére.
- 41 Amennyiben lehet rá hivatkozni, a 2003/88 irányelv 7. cikke – mivel megfelel a közvetlen hatály fennállásához szükséges feltételeknek – azt eredményezi, hogy a nemzeti bíróságnak figyelmen kívül kell hagynia az e cikkel ellentétes minden nemzeti rendelkezést.
- 42 Amennyiben nem lehet rá hivatkozni, emlékeztetni kell arra, hogy mindebből következik, hogy valamely irányelv azon rendelkezésére, amely magánszemélyeket jogosít vagy rájuk kötelezettséget ró, magánszemélyek egymás közötti jogvitájában önmagában még akkor sem lehet hivatkozni, ha az máskülönben egyértelmű, pontos és feltétel nélküli (lásd a fent hivatkozott Pfeiffer és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 109. pontját).
- 43 Ilyen helyzetben ugyanakkor az a fél, akit a nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetlensége következtében sérelem ért, hivatkozhat a C-6/90. és C-9/90. sz., Francovich és társai egyesített ügyekben 1991. november 19-én hozott ítéletből (EBHT 1990., I-5357. o.) eredő ítélkezési gyakorlatra annak érdekében, hogy adott esetben kártérítést kapjon.
- 44 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy
- a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a belső jog egészére – különösen a Code du travail L. 223-4. cikkére – tekintettel és a belső jog által elfogadott értelmezési módszerek alkalmazásával, a 2003/88 irányelv 7. cikke teljes érvényesülésének biztosítása és a céljával összhangban álló eredmény elérése érdekében megvizsgálja, hogy kialakíthatja-e a belső jog olyan értelmezését, amely lehetővé teszi, hogy a munkavállaló úti baleset miatti távollétét a Code du travail hivatkozott cikkében említett esetek valamelyikével azonos módon ítélje meg;
 - amennyiben ilyen értelmezés nem lehetséges, a nemzeti bíróság feladata megvizsgálni, hogy figyelembe véve az alapügy alpereseinek jogállását, velük szemben lehet-e hivatkozni a 2003/88 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének közvetlen hatályára;
 - amennyiben a nemzeti bíróság nem érheti el a 2003/88 irányelv 7. cikkében meghatározott eredményt, az a fél, akit a nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetlensége következtében sérelem ért, hivatkozhat ugyanakkor a fent hivatkozott Francovich és társai egyesített ügyekben hozott ítéletre annak érdekében, hogy adott esetben kártérítést kapjon.

A harmadik kérdésről

- 45 A kérdést előterjesztő bíróság a harmadik kérdésével lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely a betegszabadságon lévő munkavállaló távollétének okától függően a fizetett éves szabadság időtartamát az ezen irányelv által biztosított négyhetes minimumnál hosszabb vagy azzal megegyező időtartamban állapítja meg.
- 46 Ezzel összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy – mint az a jelen ítélet 30. pontjában megállapítást nyert – a 2003/88 irányelv 7. cikke nem tesz semmilyen különbséget a megfelelően igazolt betegszabadságon lévő munkavállalók távollétének oka szerint, mivel minden olyan munkavállalónak, aki a munkahelyen vagy máshol bekövetkezett baleset következtében, vagy pedig bármilyen természetű vagy eredetű betegség következtében betegszabadságon volt, joga van legalább négy hét fizetett éves szabadsághoz.

- 47 Ugyanakkor, mint azt mind a főtanácsnok az indítványának 178. pontjában, mind pedig az Európai Bizottság az írásbeli észrevételeiben megjegyzi, az előző pontban tett megállapítás nem jelenti azt, hogy a 2003/88 irányelvvel ellentétesek lennének az olyan nemzeti rendelkezések, amelyek négy hétnél hosszabb időtartamú, a nemzeti jogban meghatározott feltételek mellett igénybe vehető és megadható fizetett éves szabadságot írnak elő.
- 48 A 2003/88 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének és (2) bekezdése a) pontjának, 7. cikke (1) bekezdésének, valamint 15. cikkének szövegéből ugyanis kifejezetten kitűnik, hogy ezen irányelv célja arra korlátozódik, hogy minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeket állapítson meg a munkaidő megszervezése tekintetében, nem sértve a tagállamoknak azt a jogát, hogy a munkavállalók védelme szempontjából kedvezőbb nemzeti rendelkezéseket alkalmazzanak.
- 49 Így a tagállamok számára megengedett, hogy akként rendelkezzenek, hogy a nemzeti jog által biztosított fizetett éves szabadsághoz való jog az egészségügyi okokból távol lévő munkavállaló távollétének okától függően eltérően alakuljon, azzal a feltétellel, hogy e szabadságnak minden esetben el kell érnie vagy meg kell haladnia az említett irányelv 7. cikkében előírt négy hét minimális időtartamot.
- 50 Az eddigiekből következik, hogy a 2003/88 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely a betegszabadságon lévő munkavállaló távollétének okától függően a fizetett éves szabadság időtartamát az ezen irányelv által biztosított négyhetes minimumnál hosszabb vagy azzal megegyező időtartamban állapítja meg.

A költségekről

- 51 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 7. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétesek az olyan nemzeti rendelkezések vagy gyakorlatok, amelyek előírják, hogy a fizetett éves szabadsághoz való jog feltétele legalább tíz nap vagy egy hónap tényleges munkavégzéssel töltött idő a referencia-időszakban.**
- 2) **A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a belső jog egészére – különösen a Code du travail L. 223-4. cikkére – tekintettel és a belső jog által elfogadott értelmezési módszerek alkalmazásával, a 2003/88 irányelv 7. cikke teljes érvényesülésének biztosítása és a céljával összhangban álló eredmény elérése érdekében megvizsgálja, hogy kialakíthatja-e a belső jog olyan értelmezését, amely lehetővé teszi, hogy a munkavállaló úti baleset miatti távollétét a Code du travail hivatkozott cikkében említett esetek valamelyikével azonos módon ítélje meg.**

Amennyiben ilyen értelmezés nem lehetséges, a nemzeti bíróság feladata megvizsgálni, hogy figyelembe véve az alapügy alpereseinek jogállását, velük szemben lehet-e hivatkozni a 2003/88 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének közvetlen hatályára.

Amennyiben a nemzeti bíróság nem érheti el a 2003/88 irányelv 7. cikkében meghatározott eredményt, az a fél, akit a nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetlensége következtében sérelem ért, hivatkozhat ugyanakkor a C-6/90. és C-9/90. sz., Francovich és társai egyesített ügyekben 1991. november 19-én hozott ítéletre annak érdekében, hogy adott esetben kártérítést kapjon.

- 3) **A 2003/88 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely a betegszabadságon lévő munkavállaló távollétének okától függően a fizetett éves szabadság időtartamát az ezen irányelv által biztosított négyhetes minimumnál hosszabb vagy azzal megegyező időtartamban állapítja meg.**

Aláírások